

Startnotitie Samenwerken aan de wijk in Heemstede

1. SAMENWERKEN AAN DE WIJK IN HEEMSTEDE

Gemeente, inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties gaan samen aan de slag met de opgaven en kansen in een wijk. Het geeft inwoners meer regie over hun eigen leefomgeving en bevordert de integrale aanpak van opgaven.

Het samen vorm geven van de wijk richt zich op een breed pakket aan thema's. Openbare ruimte, duurzaamheid, wonen, zorg, welzijn en veiligheid; alles komt aan bod en wordt zoveel mogelijk in samenhang en specifiek voor de betreffende wijk bekeken.

Samenwerken op de verschillende thema's in een wijk verbindt zowel kennis als mensen met elkaar. Opgaven worden vanuit verschillende invalshoeken aangepakt en mensen weten elkaar te vinden als ze ergens tegenaan lopen en/of als ze mooie plannen voor de wijk verder willen brengen.

1.1. Hoe ziet het samenwerken in de wijk er in de praktijk uit?

Het integraal samenwerken heeft verschillende uitwerkingen binnen gemeenten. Van wijkwandelingen waarbij wethouders en/of raadsleden samen met inwoners en organisaties de wijk 'schouwen' tot aan wijken die een eigen budget hebben dat ze met elkaar verdelen over verschillende onderwerpen in de wijk. De basis is in alle gevallen de samenwerking. Met elkaar wordt bepaald welke vorm passend is bij de betreffende wijk.

De onderwerpen die daarbij aan bod komen zijn:

- Verkeer en verkeersveiligheid
- Bereikbaarheid
- Schoonhouden en onderhoud
- Speelvoorzieningen
- Verlichting
- De inrichting van de wijk
- Toezicht en handhaving
- Beperking van overlast jeugd

- Sociale cohesie (versterking van betrokkenheid op elkaar in wijken en buurten)
- Zorg en Welzijn

1.2. (Veranderende) Rollen bij het samenwerken aan de wijk

Het samenwerken aan de wijk vraagt om een samenspel tussen inwoners, ondernemers, organisaties en gemeente. Dit samenspel vraagt van alle betrokkenen om open te staan voor de ander en voor een andere werkwijze dan men vanuit de traditionele rol wellicht gewend is.

Voor gemeente en betrokken organisaties zoals woningbouwverenigingen, welzijnsinstellingen en politie betekent het dat zij meer naar buiten gericht moet werken; al in een vroegere fase de samenwerking moeten opzoeken met elkaar en met inwoners; flexibel moeten zijn en vooraf moet zorgen voor duidelijkheid over kaders en ruimte voor initiatief.

Voor inwoners en ondernemers betekent het samenwerken aan de wijk dat zij in een heel vroeg stadium zelf regie kunnen nemen over wat er in hun wijk gebeurt. Dit vraagt van hen een actieve deelname, eigen initiatief en een goede samenwerking met wijkgenoten, gemeente en betrokken organisaties.

1.3. Kaders voor het samenwerken aan de wijk

Om met het samenwerken aan de wijk aan de slag te gaan moet aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan.

Er is voldoende draagvlak

In eerste instantie gaat dit vooral over draagvlak binnen de gemeente (zowel ambtelijk als politiek) om te starten met het proces. Daarna moet het draagvlak bij een aantal belangrijke organisaties zoals woningbouwverenigingen, politie en scholen onderzocht worden. Als het proces vervolgens start, moet duidelijk worden of er ook draagvlak is bij de inwoners van de wijk, de betrokken ondernemers en overige organisaties.

Blijkt er onvoldoende draagvlak te zijn, dan kan de conclusie zijn dat het samen vormgeven aan de wijk in de betreffende wijk niet (of slechts deels, bijvoorbeeld op enkele thema's) mogelijk is. Dit wordt met elkaar verkend en bepaald.

Rollen en randvoorwaarden zijn duidelijk

Het is belangrijk om van tevoren zowel de rollen als randvoorwaarden te bepalen.

Door vanaf de start duidelijk te zijn over wat er wel én niet mogelijk is, wordt voorkomen dat er verkeerde verwachtingen ontstaan. De kaders bij de start gaan bijvoorbeeld over hoeveel budget er beschikbaar is en wat technische en wettelijke regels zijn waar niet van mag worden afgeweken. Als vervolgens het proces start -op basis van de basisset aan randvoorwaarden- zullen er weer deelprojecten ontstaan. Het is belangrijk om steeds bij de start van die projecten goed na te denken over of er voor dat project nog aanvullende, specifieke randvoorwaarden bepaald moeten worden. Naast de randvoorwaarden worden ook de deelnemers en rollen goed beschreven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld over wie er uiteindelijk een besluit mag nemen en wie er actief meedoen of alleen worden geïnformeerd. Ook hierbij geldt dat hier bij elk deelproject opnieuw naar gekeken moet worden.

Er is voldoende ambtelijke capaciteit

Het samenwerken aan de wijk vraagt flexibiliteit en inzet vanuit de gemeente. De gemeente moet goed in contact staan met de wijk en betrokken organisaties, en snel in kunnen spelen op vragen en

ideeën. Dit vraagt dat er voldoende ambtelijke uren beschikbaar moeten zijn voor zowel de begeleiding van het proces als voor vragen en ideeën die ook op de langere termijn zullen blijven komen. Aan de andere kant kan het natuurlijk ook zijn dat op de langere termijn juist minder inzet van de gemeente nodig is omdat inwoners en andere betrokkenen in de wijk zelf meer regie hebben genomen over zowel planvorming als uitvoering.

Er zijn voldoende financiële middelen

Om in het proces ruimte te kunnen geven aan ideeën die ontstaan, is het van belang om hier vooraf geld voor te reserveren. Dit flexibele budget maakt het mogelijk om plannen die niet vanuit reguliere middelen betaald kunnen worden maar wél een meerwaarde voor de wijk zijn, toch te realiseren.

2. HOE GEVEN WE HET SAMENWERKEN AAN DE WIJK VORM IN HEEMSTEDEN?

Het samenwerken aan de wijk in Heemstede heeft de volgende doelstelling:

Samenwerken aan de wijk is een benadering waarbij specifiek aandacht is voor werken in en mét de samenleving aan uiteenlopende opgaven in de wijk. Het gaat om de samenwerking tussen verschillende betrokkenen aan thema's die leven in het specifieke gebied waar men woont/leeft/werkt.

2.1. Opzet

Om ervaring op te doen starten we in één wijk. Op basis van de ervaringen in deze eerste wijk kan er bepaald worden of er met een volgende wijk gestart wordt en hoe de route er op de lange termijn uit gaat zien. Ook vanuit inhoudelijk oogpunt leggen we de focus in eerste instantie op het thema van fysiek beheer (spelen, groen, verkeer etc.). Dat betekent uiteraard niet dat er geen ruimte is voor de andere thema's, want één van de kenmerken van het samen vormgeven van de wijk is de integrale benadering. Het betekent enkel dat het proces gestart wordt vanuit fysiek beheer en in de loop van de tijd (of op basis van behoeften die leven in de wijk) wordt uitgebreid met de sociale thema's.

Een goed voorbeeld van het samenwerken aan de wijk zijn de wijkwandelingen. Tijdens deze wijkwandelingen worden bewoners uitgenodigd actief mee te denken in het vergroten van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving (óók vanuit de gedachte dat de inwoners zichzelf hierin gaan organiseren).

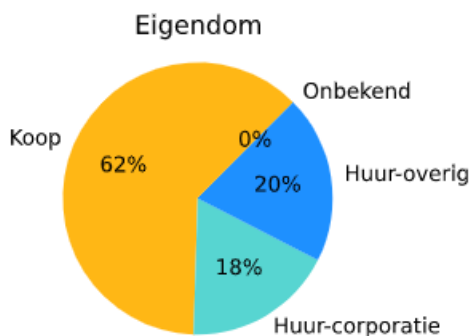
2.2. Stappenplan samenwerken aan de wijk in de Geleerdenwijk

Gekozen is om te starten in de Geleerdenwijk. Waarom de Geleerdenwijk? Er zijn verschillende redenen waarom voor deze wijk gekozen is. Zo is de buitenruimte hier 50 jaar oud, kan het winkelcentrum een kwaliteitsimpuls gebruiken en liggen er veel opgaven in de openbare ruimte. Daarnaast is in deze buurt al een aantal bewonersinitiatieven geweest waaruit blijkt dat men graag met de eigen buurt aan de slag wil.

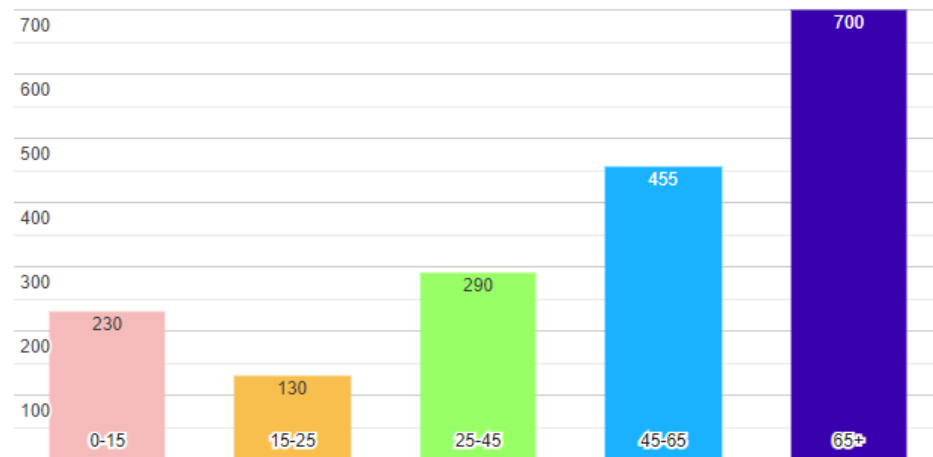
Gegevens Geleerdenwijk:

- 1080 adressen, welke allemaal een verblijfsobject zijn. Geen sprake van stand- of ligplaatsen.
- 56% gezinswoningen.
- 1795 inwoners in 2021

- 18% van de woningen in bezit van huurcorporatie.
- 39% van de bevolking is 65+.

Inwoners naar leeftijd - Geleerdenbuurt [↗](#)

Stap 1: randvoorwaarden en rollen

Voordat met het proces gestart kan worden moet duidelijk zijn waar we het wel en niet over gaan hebben met elkaar. Deze randvoorwaarden vormen het kader van alle deelnemers aan het proces. De randvoorwaarden zijn zowel inhoudelijk als procesmatig van aard.

Een belangrijk kader is ook het beschikbare budget. De reeds beschikbare onderhoud- en vervangingsgelden zijn hier niet afdoende: deze geven enkel ruimte voor het reguliere onderhoud en bieden geen ruimte voor aanvullende wensen van inwoners. Daarom wordt er voor de Geleerdenwijk een incidenteel budget van € 50.000 beschikbaar gesteld waarmee knelpunten en/of kansrijke plekken die leven in de wijk aangepakt kunnen worden.

Naast de randvoorwaarden worden ook de verschillende rollen bepaald. Wie doen er mee aan het proces en welke rol heeft deze persoon of organisatie?

Stap 2: benaderen organisaties

De deelname van een aantal organisaties is belangrijk voor het slagen van het proces. In de Geleerdenwijk gaat het om de Woningbouwvereniging, politie, stichting WIJ Heemstede. Deze partijen betrekken we bij het organiseren van de volgende stap in het proces.

Stap 3: organiseren van een wijkwandeling

Met de in stap 2 betrokken partijen organiseren we een wijkwandeling. Hiervoor nodigen we uit:

- Bewoners van de wijk
- Bewonerscommissies
- VVE's
- Scholen/naschoolse opvang
- Welzijnsinstellingen
- Winkeliers
- Bedrijven
- Zorginstellingen

Het doel van de wijkwandeling is om inwoners en betrokken partijen te informeren over het proces, ze te enthousiasmeren om deel te nemen, kennis te maken en alvast een eerste ronde te doen waarin we met elkaar kijken wat de kansen en uitdagingen in de wijk zijn. Bij de start van de wijkwandeling geven we een toelichting op het doel en de opzet van het proces en vertellen we ook wat de kaders en rollen zijn zodat dit vanaf het begin voor iedereen helder is. We vragen de deelnemers aan de wandeling ook of zij samen met ons willen nadenken over de verdere opzet van het proces. Met de mensen die aangeven dat te willen gaan we naar stap 3. Belangrijk aandachtspunt is hoe we een zo breed mogelijke groep mensen kunnen bereiken. Met name het uitnodigen van jongeren en jonge ouders vraagt wellicht om een specifieke aanpak. De stichting WIJ, scholen maar ook de naschoolse opvang kunnen hier mogelijk goed bij helpen.

Stap 4: uitwerken input wijkwandeling en opzet vervolgproces

De gemeente zorgt er samen met de organiserende partijen voor dat alles wat tijdens de wijkwandeling is genoemd op een rij komt te staan. De ambtelijke organisatie bekijkt ook alvast wat er allemaal wel en niet in de gestelde randvoorwaarden past. Op basis van dit overzicht wordt een afspraak gemaakt met de betrokken bewoners en partijen die hebben aangegeven mee te willen denken over de opzet van het vervolgproces. In dit overleg wordt samen bepaald wat de vervolgstappen zijn en hoe mensen op een goede manier betrokken kunnen worden.

Stap 5: uitvoeren vervolgstappen

De in stap 4 bepaalde stappen worden uitgevoerd. Dit kan uitmonden in verschillende specifieke projecten of thema's waar men verder met elkaar mee aan de slag gaat. Ook het tijdpad kan per project of thema verschillen.

Stap 5: evalueren

Na elk afgerond project vindt een korte evaluatie met betrokkenen plaats. Daarnaast wordt na een jaar het gehele proces met betrokkenen geëvalueerd. Uit de evaluatie moet blijken wat het proces (de bewoners van) de wijk, de betrokken organisaties en de gemeente heeft opgeleverd en wat de knelpunten waren.

3. VERVOLGPROCES NA DE PILOT

Op basis van de gegevens uit de Geleerdenwijk kan bepaald worden of met een volgende wijk gestart kan worden en welke wijk dit kan zijn. De leerpunten die zijn opgedaan vormen de basis voor de opzet en uitvoering van het vervolgproces. Dit alles wordt verwerkt in een 'uitvoeringsprogramma Samenwerken aan de wijk in Heemstede' dat ter vaststelling wordt aangeboden aan het college van B&W.